

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23739/2024
11.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца Центра за социјални рад „Параћин“ из Параћина, чији је пуномоћник Небојша Симић, адвокат из ..., против тужене АА из ..., чији је пуномоћник Драгиша Милутиновић из ..., ради делимичног лишења родитељског права, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 260/24 од 30.05.2024. године, у седници одржаној 11.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 260/24 од 30.05.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину П2 2/23 од 19.02.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужена је делимично лишена родитељског права у погледу чувања, подизања, васпитања, образовања, заступања, управљања и располагања имовином детета, осим обавезе издржавања у односу на мал.ББ из Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу у коме је тражено да тужена доприноси издржавању мал. ББ месечним износом од 2.000,00 динара уплатом на текући рачун примаоца издржавања до 10-ог у месецу за претходни месец почев од 27.12.2022. године док траје обавеза издржавања, као неуредна. Ставом трећим изреке, одређено је да ће малолетни ББ одржавати контакте са мајком сваког другог петка у месецу у периоду од 12,30 до 13,30 часова у просторијама Центра за социјални рад „Параћин“. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 54.000,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж2 260/24 од 30.05.2024. године, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Основног суда у Параћину П2 2/23 од 19.02.2024. године у ставу првом изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке на основу члана 408. Закона о парничном поступку-ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Указивање на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП је без утицаја с обзиром да иста не представља ревизијски разлог.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена је била у браку са ВВ у ком браку је рођен малолетни ББ ...2010. године. ВВ је преминуо ...2016. године. Мал. ББ је са родитељима живео у ..., у кући очеве мајке, у којој су живели и очева сестра и њен супруг. ВВ је био склон алкохолу па је тужена први пут, у августу 2011. године, Центру за социјални рад пријавила његово понашање када јој је у алкохолисаном стању претио и узнемиравао малолетног ББ и њу. Од тада је тужена у више наврата напуштала брачну заједницу и враћала се, како би изнова покушала заједнички живот са ВВ, због учесталих свађа и претњи од стране супруга. У тим ситуацијама тужена је одлазила или код мајке у ..., Косово, или код деце из првог брака. У тренутку када је супруг преминуо, тужена је са дететом била на Косову. Вратила се у кућу где су малолетни ББ и она наставили да живе. У мају те године отпутовала је код сестре у иностранство, дете је остало у домаћинству тетке, која је тада постављена ББ за привременог старатеља и ту дужност је вршила до септембра 2016. године када се тужена вратила. Због конфликтних односа са сестром покојног супруга и његовом мајком, тужена је дефинитивно напустила кућу 27.12.2021. године, након свађе са сестром покојног супруга. Решењем органа старатељства од 05.04.2022. године мал. ББ привремено је постављена за стараоца тетка ГГ.

Мал. ББ редовно похађа школу, постигао је врло добар успех. У школу долази уредан, са потребним прибором, извршава своје обавезе, а што се тиче владања представља пример другим ученицима.

Према извештају Центра за социјални рад, мал. ББ је исказао жељу да настави да живи у кући у којој живи од рођења и да се о њему и даље брине тетка. Исказао је велики отпор када је у питању контакт са мајком. Наводи да она често одсуствује од куће, да некад и не зна где је, јер му се не јавља на телефон када је позове. Код њега је присутан страх да га мајка не одведе на силу негде где он не би желео да буде. Пред Центром за социјални рад и саслушан пред судом био је јасан у жељи да остане да живи са тетком у кући у којој је рођен и да тамо има све потребно за живот. Мајка исказује жељу да се стара о њему и да врши родитељско право над њим али се све своди на њеној исказаној жељи, али не показује како би ту своју жељу реализовала. Живи као подстанар у једној соби, у кући жене о којој се стара, није у сталном радном односу, често одлази на Косово и код деце у У периоду када је остваривала контакте са ББ, тужена није успела да реално успостави контакт са њим, она не препознаје његове потребе, већ пратећи своје потребе и жеље, нарушава његов мир и спокојство, што је изражено у њеном сачекивању ББ испред школе а што он не жели.

Упркос саветодавном раду, није показала побољшање у поступању према детету. Тетка је преузела потпуну бригу и старање о малолетном ББ и то чини на одговарајући начин. Стручни тим Центра за социјални рад је проценио да је у интересу малолетног детета да мајка буде делимично лишена родитељског права.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у најбољем интересу малолетног детета да мајка буде делимично лишена родитељског права па су применом одредбе члана 82. Породичног закона усвојили тужбени захтев.

Насупрот ревизијским наводима, по оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право.

Одредбом члана 266. Породичног закона, прописано је да у спору за заштиту права детета и о спору за вршење односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољем интересу детета.

Сагласно наведеном, најбољи интерес детета је правни стадард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи за процену су, између осталог, узраст и пол детета, жеље и осећања детета с обзиром на узраст и зрелост, потребе детета и то васпитне, потребе становања, исхрана, одевања, здравствене бриге и друго, као и способност родитеља да задовољи утврђене потребе.

Супротно наводима ревизије, имајући у виду конкретне околности, правилно су одлучили нижестепени судови када у тужену делимично лишили родитељског права.

Према одредби члана 67. Породичног закона, родитељско право је изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права, која се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбама члана 68-74. Породичног закона, а суштина ових дужности и права родитеља је добробит и најбољи интерес детета. Ако родитељ злоупотребљава права или грубо занемарује дужности, односно несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права, може бити потупно или делимично лишен родитељског права, под условима предвиђени чланом 81, односно чланом 82. истог закона.

Према одредбама члана 82. Породичног закона, родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права (став 1.). Судска одлука о делимичном лишењу родитељског права може лишити родитеља једног или више права и дужности из садржине родитељског права, осим дужности да издржава дете (став 2.). Родитељ који врши родитељско право може бити лишен права и дужности на чување, подизање, васпитање, образовање и заступање детета, те на управљање и располагање имовином детета (став 3.), док родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима које битно утиче на живот детета (став 4.).

Одредбом члана 270. Породичног закона, прописано је да је суд, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Одредбом члана 266. став 1. истог закона, прописано је да је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољем интересу детета.

Најбољи интерес детета је правни стандард који се процењује на основу низа објективних и субјективних околности, а у сваком случају елементи за процену најбољег интереса детета обухватају, између осталог, мишљење детета, очување породичне средине и одржавања односа, као и здравље, брига, заштита и сигурност детета. Сагласно одредбама Породичног закона и нормама међународног права, пре свега Конвенције о правима детета, свако дете има право на обезбеђење најбољих могућих услова за његов правилан раст и развој, право на образовање у складу са способностима, жељама и склоностима, право на одмор и слободно време, као и на игру и рекреацију која одговара његовом узрасту. Ова права детета су у кореалацији са обавезама родитеља да му обезбеде услове за остваривања тих права, у складу са својим могућностима.

Супротно наводима ревизије, Врховни суд налази да је одлука о делимичном лишењу родитељског права тужене према малолетном ББ донета у најбољем интересу детета, имајући у виду исказану жељу мал. ББ и стручно мишљење Центра за социјални рад Јагодина. Тужена као мајка је занемарила своје обавезе и дужности из садржине родитељског права а код ње није уочена способност ни капацитет да детету обезбеди стабилно и сигурно породично окружење. И поред тога што тужена исказује заинтересованост за живот мал. ББ, она није предузела, уз помоћ радника органа старатељства, никакве радње ни активности које би јој омогућиле најпре ревитализацију односа са дететом, а потом и дубљи и садржајнији контакт са њим, нити било какву конкретну активност да нађе посао и обезбеди стамбени простор у коме ће живети са дететом. ББ је био напуштен од стране мајке у више наврата када је она напуштала заједницу. Малолетном детету је за правилан развој неопходна стабилност, континуитет и конзистентност у смислу адекватне организације времена, простора, активности у којима живи а што тужена није омогућила упркос упутствима Центра за социјални рад. Тужена није радила ни на одржавању и успостављању нормалног односа са тетком малолетног ББ која се о њему стара, већ је конфликт преносила на дете сталном причом да је она родила ББ и да је она њему мајка, што такође представља један од видова занемаривања потреба детета и препознавања његових примарних интереса, како то правилно закључују и нижестепени судови.

Врховни суд стога налази да је најбољи интерес малолетног детета у овом случају правилно заштићен судском одлуком о делимичном лишењу одређених родитељских права тужене, којој ова права могу бити враћена уколико би престали разлози због којих је ова одлука донета у смислу члана 83. Породичног закона.

Неосновано се ревизијом истиче да је суд био дужан да изведе доказ вештачењем од стране судских вештака јер је то једино доказ на коме се пресуда може засновати. По оцени Врховног суда, у ситуацији када је орган старатељства као специјализована установа дао свеобухватан налаз и стручно мишљење, након што је

применио све потребне дијагностичке методе, није било потребе за одређивањем доказа вештачењем путем судских вештака одговарајуће струке. Такође, неосновано се ревизијом указује да је материјално стање тужене било одлучна чињеница за доношење одлуке у овом спору. Насупрот томе, нижестепени судови су одлуку донели имајући у виду све околности конкретног случаја, након чега су дали процену родитељских капацитета тужене и њеног односа према вршењу права и дужности и садржине родитељског права, којих је побијаном одлуком лишена.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 414. ЗПП, донета је одлука као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић